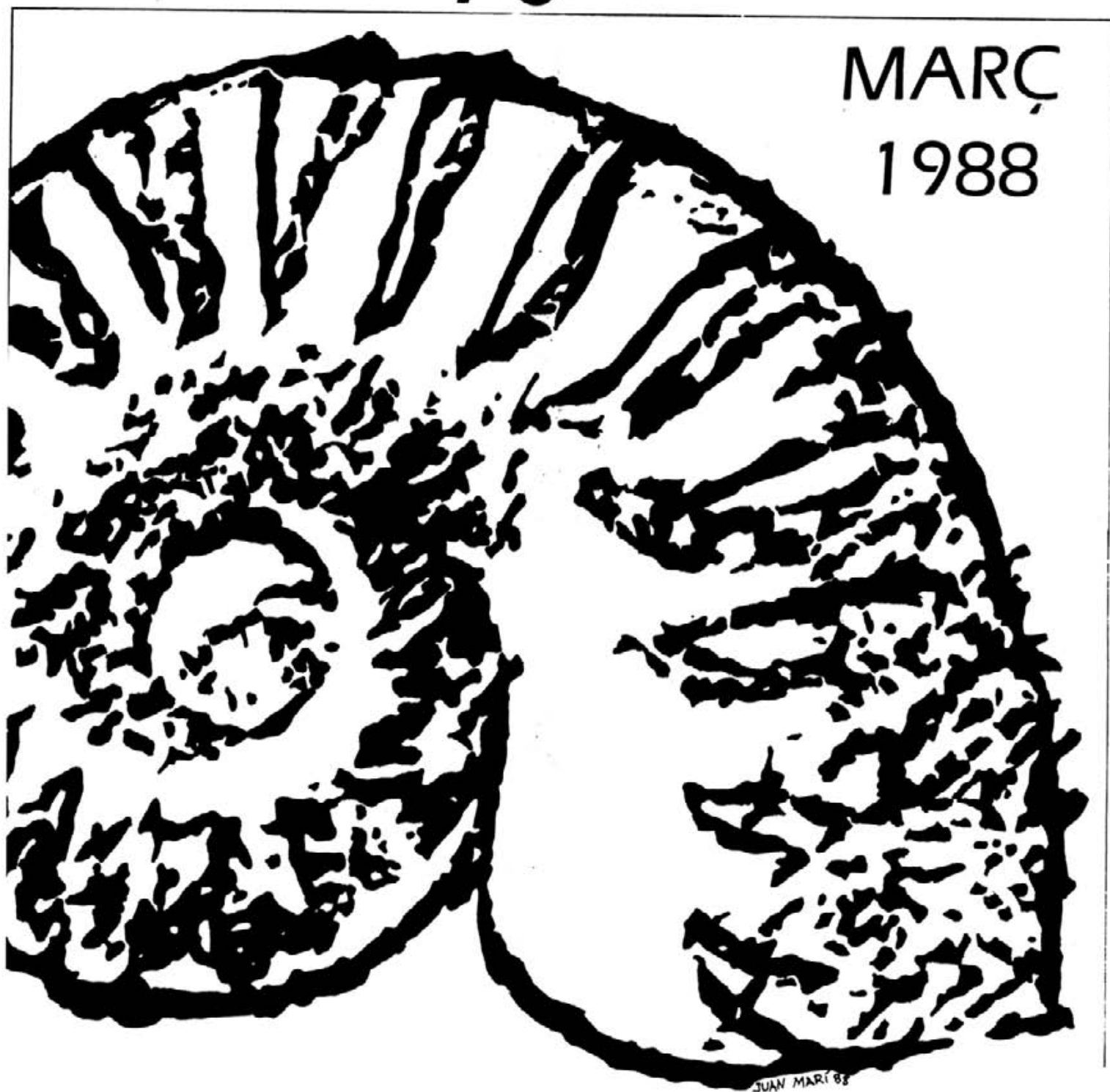

VORA MAR

revista informativa & cultural

CADE nº 70 PEGUERA

MARÇ
1988

JUAN MARÍ 88

"VORAMAR". Segona època.
Publicació mensual de Peguera.
Depòsit legal: P. M. 450/1974
Número 70. MARÇ DE 1988

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

APARTAT DE CORREUS de "VORAMAR": 254 de PEGUERA.

Domicili social: Club Cade, Passatge c. Capdellà s/n
Peguera

Totes les parts d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny de la coberta, poden esser reproduïdes, emmagatzemades o transmeses de qualsevol manera i per qualsevol mitjà, ja sigui elèctric, químic, mecànic o de fotocòpia, sempre que s'enviïn tres exemplars de la publicació a la nostra revisteta.

SUMARI

COBERTES.....	Joan Marí.....	1 i 24
SUMARI.....		2
EDITORIAL.....		3
ES CAVALLET DE MAR.....		4
"PEGUERA AYER Y HOY".....		5
ES PLAT PLE.....		6
VISCA LA FANTASIA.....		7
NOTA DE LA REDACCIO.....		7
LA VALL PEGUERINA.....		8
A CALVIA.....		9
"¿QUE SERA DEL CADE".....		10
ENTREVISTA: MIQUEL "TONET".....		12
PAPERS VELS.....		14
COMENTARI DELS "APEOS".....		16
PAGINA DE "VEINATS".....		17
"EL COLEGIO DE PAGUERA".....		18
"POESIA" de MARTINES.....		19
DIBUIX D'INAKI.....		20
RETALLS DE PREMSA.....		21
"FUTBOL: LA CANTERA".....		22

CONSELL DE REDACCIO

Teresa Jordana, Joan Marí,
Antoni Mulet, Josep Noguerol,
Jaume Pons, Sebastià Jordana,
Francisca Rubio.

COL.LABORADORS

Es Cavallet de Mar/ A.C.S./
Serpentina/ "VEINATS"/ Iñaki/
José A. Prieto/ Martines/
Juan Roca.

Volem agrair la col.laboració
del Servei de Premsa del nostre Ajuntament.

EDITORIAL

L'inici de la primavera suposa un reviscolament de la vida peguerina, la "ciutat fantasma" de l'hivern va recobrant la nova saba de l'activitat i a poc poc es van obrint els hotels que reposaven en el llarg somni hivernenc. El gran nucli turístic retorna a la plena vitalitat que aconseguirà el punt més àlgid els mesos de juliol i agost quan tot s'omplirà i les platges presentaran l'habitual "overbooking".

La primavera arriba a l'illa amb les flors que rebenten al camp i les oronelles que cerquen els nius de cada any, la primavera també afecta a la nostra revista "VORAMAR" que espera la resposta del peguerins en forma de subscriptors d'aquesta nova etapa que ja va pel tercer número. Els exemplars anteriors es distribuïren entre els socis del CADE i la gent interessada perquè esperàvem aconseguir dur a bon camí l'aventura iniciada. Després de la darrera assemblea del club on es va decidir "congelar" la situació del CADE, el "Consell de Redacció" de "VORAMAR" ha decidit que tots aquells que vulguin rebre la revista mensualment, tant si són socis del CADE com si no ho són, optin per omplir el full que va a la revista o es posin en contacte amb algun membre de la revista, d'aquesta manera podrem saber qui són els interessats en la nostra publicació i ens estalviarem la feina d'enviar-la a gent que potser no té cap interès en rebre-la.

Esperam una bona resposta per part dels peguerins o calviàners en general que tinguin interès per la revista i comunicam a tots els futurs subscriptors que també podran disposar dels números anteriors si no els han rebut. Per qualsevol suggeriment o col.laboració enviau al nostre apartat de correus 254 de Peguera.

VORAMAR i LA PREMSA FORANA

Al llarg de la primera etapa de la nostra revista estàvem enquadrats en l'Associació de la Premsa Forana que es fundà durant l'any 1978, ara que hem retornat i complert els requisits de treure el tercer número hem demanat formalment d'ésser inclosos de nou en aquesta agrupació de revistes periòdiques que sorgeixen a tants de pobles de Mallorca. Esperam retornar a l'APF amb tot el que suposa de connexió amb la resta de l'illa i la possibilitat de compartir experiències. A la pàgina de "Veïnats" podeu veure quina és l'actual directiva de l'Associació a la qual ens desitjam integrar

CAVALLET DE MAR

LO PROMES ES DEUTE: VET AQUI SES FOTOS DES CAMPIONAT DE VELLES GLORIES DE PAGUERA.

Volem felicitar a s'Organització des Campionat de Truc des Casal de Peguera. També felicitem a tots es components des Campionat per es companyerisme que hi va haver; allà s'alternava es billar i es truc.

Es CAMPIONS foren sa parella formada per PONS& PONS o bé, per entendre-mos, en Mateu (de s'A talaia) i en Joan (Villa Ana). No vos atureu i arrassau per allà on passeu, i posau es nom de Paguera lo més alt que pogueu.

ES CAVALLET UN BON DIA SE'N VA ANAR A FER UNA VOLTA PER ES CAMP DE FUTBOL I QUINA NO VA SER SA SORPRESA QUAN VA VEURE SA BANDERA MALLORQUINA CAP PER AVALL! SE VA INFORMAR DES PER QUÈ ESTAVA AL REVÉS I LI CONTESTAREN "ES QUE S'EQUIP QUAN ESTÀ AL REVÉS GUANYA ES PARTITS".

ES CAVALLET DEMANA: per què EN LLOC DE GIRAR SA BANDERA NO PROVEN DE NO COBRAR ENTRADA?

PER FAVOR, ESTEIM A MALLORCA I NO A VILLA CASTILLEJOS DE ABAJO.

Peguera

ayer

y

hoy

Todos los pueblos, sean grandes o pequeños, tienen su pasado plegado de acontecimientos, sucesos, anécdotas y leyendas que re-juntados forman su historia, fuente principal de nuestros conocimientos. Como todo es historia, creo oportuno e importante hacer una exposición verídica de los acontecimientos ocurridos en la demarcación de Peguera sobre la actividad humana en su distrito a caballo entre el mar y la tierra adentro.

Peguera ha sido siempre un enclave económico, comercial, pesquero, agrícola, ganadero; transporte de primer orden dentro del Municipio. Voy a referirme a su distrito formado por Peguera y el pueblo de Capdellà. En el primer tercio de nuestro siglo, cuando en nuestro lugar no había nada en absoluto, en Peguera la actividad que más dinámica proyectaba era el contrabando. En Peguera se juntaban los contrabandistas con los hombres que habían reclutado, principalmente de Capdellà, por lo que se convertía en pocas horas en un foco y trasiego de contrabandistas activos que en pocos momentos daban color y forma a una operación de envergadura de la que se beneficiaba un numeroso grupo de personas dado el valor de la mercadería desde el "capo" hasta el más simple peón. La mercadería procedía principalmente de Argelia y Gibraltar. Durante el día aquellos fornidos hombres simulaban dedicarse a los trabajos rurales como podadores, carboneros, agricultores, etc. pero lo que realmente hacían durante el día era descansar y reponer fuerzas para encontrarse en perfectas condiciones en la noche. La mayoría solían ser hombres jóvenes, callados, disciplinados y siempre a las ordenes de cualquier eventualidad. Los había con dedicación exclusiva a este trabajo y otros eran eventuales. Estos últimos eran llamados cuando había mucho trabajo. "Sa vorera" (la orilla) era la consigna que entre ellos usaban para dar a entender que se tenían que concentrar en un punto de la costa, prefijado con anterioridad. Era como un mundo aparte de gente anónima que no querían ser vistos ni nombrados, todos estos trabajos se cobraban al día y en el lugar de trabajo.

Por lo expuesto se deduce que Peguera, ayer con el contrabando de tabaco y hoy con el turismo, ha sido desde tiempos inmemoriales un enclave económico de primer orden. Se da la paradoja que Peguera en toda su larga historia su actividad económica le ha venido integramente de Ultramar.

En los próximos números seguiremos con el mismo tema, informando sobre la figura de los carabineros y el papel que desempeñaban "es garriguers".

A.C.S.

Aquesta vegada aprofitarem la venguda d'Antoni Piña a Peguera per donar el curset de cuina que organitzà l'Associació de Veïns el mes passat. No detallarem la seva vida, ja que això es va fer al nombre de Febrer d'aquesta revista a l'article "l'Associació informa...", però sí oferirem una de les seves receptes.

INDIOT FARCIT

Ingredients

- 100 gr. de sobrassada
- 6 cullerades de galeta picada
- 3 grams d'all
- uns brotets de taroní, moradux i julivert.
- 2 ous
- una culleradeta de panses
- mig indiots (molt millor la part del davant)
- 2 cullerades de saïm
- 1 ceba
- 1 pastanaga
- 1 tomàtiga madura
- sal, pebre i canyella

-Elaboració

- Mesclau en un recipient la sobrassada, un gra d'all, les herbes aromàtiques, els ous batuts i les panses.
- Adobau-ho amb sal, pebre i canyella.
- Treieu l'os a l'indiots i procurau no rompre-li la pell.
- Adobau l'indiots amb sal i pebre.
- Ompliu l'indiots amb el farcit.
- Fermau l'indiots per la banda del darrere.
- Netejau i tallau en trossos regulars, la ceba, la pastanaga i la tomàtiga i els grans d'all.
- Posau en una font refractària l'indiots amb les hortalisses i el saïm.
- Tapau amb paper d'alumini.
- Coeu-ho a poc poc fins que es cogui.
- Serviu-ho acompanyat de patates novelles i esclata-sangs ofegats.

ANTONI MULET

VISCA LA FANTASIA

En el Casal de Peguera, durant cinc dissabtes es va celebrar un curset d'elaboració de disfresses i màscares per lluir-los al Carnaval.

L'anomenat curset de plàstica, impartit per na Tina Muñoz i na Rita Terrasa, assistiren una trentena de nins i nines. L'experiència fou realment excitant ja que els al.lots començaren des dels seus propis dissenys, que varen esser molt originals per passar a la fase d'elaboració on se n'adonaren de la dificultat que a vegades representa realitzar unes idees plasmades a un dibuix. Però a poc poc sorgiren sols i estrelles, entrepans i caramel.los, gelats i pallassos, reis i bruixetes, que en tot el seu conjunt formaren el "pupurri de la Fantasia".

El dissabte 13 de febrer, dia de Carnaval, la sala d'actes del Casal era com un quadre dalinià: xispetes d'or, papers i cartrons multicolors, cabells d'àngel, galtes vermelloses, pincel·lades de colors aquí i allà... fins que un per un tots els personatges varen adquirir tota la seva identitat.

Tots junts formaren comparsa i es presentaren a la Rua Calvià 88 i amb siulets i maraques, fetes amb llaunes de begudes, varen ballar per tota la vila.

L'alegria fou grossa quan s'assabentaren que havien guanyat el segon premi de comparses. Amb els doblers del premi celebraren tots junts un berenar que va esser com una clausura del curset, allà tothom contà les seves peripècies, miraren les fotografies de la Rua i es projectà la possibilitat de fer uns altres cursets de fang, macramé i pintura.

Més d'un ja deixava córrer la seva imaginació mentre pensava amb el personatge del proper carnaval.

Potser el temps ens farà veure als grans que hem d'aprendre dels al.lots que al menys un pic a l'any hi ha que amollar la imaginació per entrar a formar part del meravellós món de la fantasia.

SERPENTINA

NOTA DE LA REDACCIO:

ESPERAM QUE TOTS ELS PEGUERINS HAURAN PASSAT UNES BONES FESTES DE CARNAVAL I QUE A MES S'HAGIN DESFRESSAT D'ALLÒ QUE MES ELS HAURA AGRADAT. ANIMAU-VOS QUE DESPRES DE LA QUARESMA JA FARA BON TEMPS PER ANAR A NEDAR.

LA VALL MEDIEVAL

Des dels inicis de la conquesta catalana, allà per l'any 1229 la nostra contrada ha conegut moltíssimes variacions de propietaris i habitants, molts d'ells han quedat registrats al papers antics on es refugien els noms que l'oblit no engoleix definitivament, d'altres desapareixen per sempre amb la seva pròpia mort o fuga i tan sols permeten ésser reconstruïts fantasiosament per hipotètiques recerques més o menys aproximades. Normalment seran els homes de pas de la societat agrària o costanera (talaies, garriguers, missatges, bandejats, sitgers... i tants d'altres) els que no romandran adormits a la paperassa.

La nostra contrada no és una excepció a les regles que regeixen la història menuda, i per tant només podem recordar els propietaris, establidors, fets d'armes o desembarcaments corsaris que forjaren el passat de la vall. La infinita quantitat de petits personatges que traginaven pel nostre indret són els subjectes anònims de la vida, coneguts pels seus contemporanis i fatalment ignorats pels que s'instal·len al mateix lloc un segle més tard.

Ara ens ocuparem d'alguns d'aquells afortunats que reposen a les fulles manuscrites que les mans medievals omplien de tinta que tot sovint va perdent la coloració i adopta la grogor del paper. Entre els supervivents de la petita història local destaca la nissaga dels Nicolau, posseïdors de l'antiga alqueria Torrada que fou l'antecedent de l'actual Peguera. Els Nicolau: Mateu, Pere i Bartomeu es succeïren a la propietat de la Torrada almanco des de 1324 fins a la mort del darrer l'any 1435 que finí amb la dinastia.

No hem d'oblidar tampoc a la poderosa família dels Sant Martí que adquiriren la veïnada Biniorella (actual Son Fortuny) i es succeïren com a senyors fins el segle XV com a mínim. Del primer Guillem de 1343, titulat "Magnífic", passant per Arnau, Pere, Pau...

Diuen les cròniques que l'antiga Peguera i la veïnada Biniorella sempre estaren molt lligades i el veïnatge no era sempre massa amistós. Els Nicolau i els Sant Martí són les dues nissagues que marcaren la història oficial del segle XIV però a la seva vora un caramull de personatges també es movien per la vall: ens referim a la família Cerdà, amiga i companya dels Nicolau, als Domenec que de Sa Cova s'acostaren a Torrada, Bernat Villar que establí un rafal de la nostra alqueria històrica allà per l'any 1344, Joan Ximerí, Francesc Gombau,...

Un bon grapat de noms es conserven a les cròniques medievals i també d'altres que no hem apuntat que eren simples subjectes passius dels esdeveniments com els esclaus que tot sovint eren raptats o fugien cap a la costa per aconseguir un medi de fuga mar enllà.

Personatges que vivien a la vall peguerina en una època llunyana on els noms de referència eren prou diferents als d'ara i es conservaven paraules de la llengua àrab que lentament s'anaren convertint en nous mots de més senzilla pronúncia catalana que crearen una nova realitat històrica. A la vall i la rodalia moriren lentament les antigues raminacions musulmanes com Benimoixet, Benichixan, Benitzamor, Alcurcu xí... així com les primeres designacions cristianes que foren erolides per llinatges nous que ofegaren les velles designacions: rull, Torrada, Rafal Blanc...

A CALVIA...

El passat 28 de febrer es va celebrar al teatre de la Societat de Calvià, l'acte de presentació de dues agrupacions musicals.

#####

Per una part es va donar a conèixer la nova coral de Calvià. Aquesta coral va començar a funcionar fa uns mesos dins dels programes inclosos a l'Associació Musical Pere Josep Canyelles.

Hem de dir que l'Associació Pere Josep Canyelles va néixer fa uns dos anys i té com a finalitat associar i crear grups musicals de tot el terme per promoure aquesta activitat cultural.

Fins a hores d'ara, podem gaudir d'una Banda de Música, una rondalla de guitarres, una agrupació folclòrica, etc... sense oblidar la recent incorporació de la Coral.

La Coral es dirigida per Xisco Bonnín, i hi participen veus de tot el terme. (Amb això vull dir, que hi ha gent de Peguera que hi col.labora. I amb això també vull dir, que a Peguera, com a qualsevol altre poble, sempre col.laboren els mateixos).

L'altre esdeveniment al qual feia referència, és la presentació del primer disc d'Aliorna.

Aliorna és un grup que fa música adaptant les nostres cançons al seu estil musical, i també de creació pròpia, dins el que podem entendre com a música popular mallorquina. Dins aquest corrent hi podem trobar grups com Música Nostra, Sis Som, etc...

La presentació del seu disc "A LA FI", es va fer a Calvià com a conseqüència de les seves arrels calvianeres, però gairebé són coneguts arreu de tota Mallorca.

És important fer música, però més important si aquesta és d'aquí i feta per gent d'aquí.

¿QUE SERÁ DEL CADE ?

¿Qué Asamblea?... Para empezar decir que de los 200 socios convocados a dicha asamblea, sólo estuvieron presentes 22 socios. Como siempre la asistencia a dichos eventos no aumenta sus valores (¿debe faltar el refrigerio?), somos siempre los mismos, al parecer los únicos que sienten verdadero interés por el Club CADE. Es por ello que quisiera decir: los ausentes que callen y otorguen porque, todos nosotros asistentes también hubieramos preferido quedarnos en casa cómodamente viendo la tele.

¿Qué ocurrió? Pues que fue una asamblea rápida, amable, práctica y distendida. Perdón !! Todo lo contrario "Una olla de caragols". Acta del día:

- 1) Escisión Cade-Cultural de Cade-Fútbol.
- 2) Cambio de Estatutos.
- 3) Balance Económico.
- 4) Cuota socios.

Aunque se tocaron todos los temas en el primero de ellos nos quedamos aparcados.

La escisión o no escisión del Fútbol, el posible cambio de nombre aunque sólo fuera en parte y una nueva versión adaptada para el CADE aportada por la Asociación de Vecinos de Paguera (AVP).

¿Que sucede! Pues sucede que se repite un problema tratado en múltiples asambleas. El CADE-Cultural tiene desde eterno una crisis de identidad. ¿Qué es? ¿Adonde va? ¿Quién le quiere? ¿Quién le odia?... El CADE Cultural se siente intranquilo y descontento ante la des-relación existente con el CADE-Fútbol C.F., temeroso ante responsabilidades tributarias no de su incumbencia y que salen o no fuera de su competencia, pues es sabido que el presupuesto del CADE-Cultural es pequeño y el del Fútbol empieza a dejar de ser despreciable. Todo ello es un tema que creemos que se debería llevar al orden, para tener los conceptos más claros a niveles administrativos y tributarios.

La proposición de la Junta Directiva presentada a la Asamblea era la de cambiar el nombre de CADE-Cultural por el de VORAMAR-CADE elaborar unos nuevos estatutos y buscar más autonomía, fue una proposición denegada ya de base por parte de los socios en la Asamblea.

Pocos días antes y una vez ya enviada a los interesados la pertinente orden del día a tratar en la Asamblea, surgió una propuesta por parte de la AVP (promotora económica en casi la totalidad del presupuesto del CADE) y a título personal por parte del Presidente de dicha Asociación de Vecinos de Paguera, consistiendo tal propuesta en: AGLUTINAR EL CADE-CULTURAL como parte de la Asociación, reflejada en una sección cultural de la AVP, con cierta autonomía y con fines más rápidos y prácticos, ajustables

a las virtudes y deberes de toda asociación y con un presupuesto sin trabas para llevar adelante de una manera más armoniosa y unificada las actividades que normalmente corren a cargo del CADE-Cultural. En fin lograr más unidad de pueblo.

Tras tiras y aflojas, discusiones de todo tipo y dos horas de "lucha sin igual" se pasa a votación una posible solución.

22 son los votantes, 16 votan a favor de la integración, 4 en contra y 2 en blanco.

¿Qué ocurrirá ahora? Seguimos como estamos hasta una próxima asamblea que se celebrará en Julio, en la que se dará una oportunidad a los ausentes a ésta ya celebrada para que reflejen sus opiniones, fecha en la que la Asociación podría decidir oficialmente su postura y que en caso de que el CADE siga estructuralmente como ahora se elegirá una nueva junta ya que la actual habrá cumplido con el compromiso de estar un año al frente para demostrar que el CADE-Cultural o una sección cultural en Paguera, no tiene porqué morir y tiene razón de seguir existiendo.

Mi opinión personal como actual Presidente es:

Aclarar que la decisión tomada en la Asamblea, al estar fuera del contexto del orden del día, sirve sólo como tanteo informativo y sólo como posibilidad futura si votaran esta opción muchos de los ausentes. Mi actitud es la de respetar al 100% las decisiones y deseos de los socios fundadores sin presionar personalmente ante posibles elecciones de actitud.

Sé perfectamente que moralmente salimos todos un poco heridos de la asamblea, aunque hubieramos votado afirmativamente. La decisión para el futuro del CADE debe ser meditada por los socios y ellos son los que deben decidir, pues la Junta Directiva actual no se puede permitir el dejar una herencia no deseada, romperíamos con todos los buenos deseos y trabajo cumplido hasta ahora. Más fácil hubiera sido para nosotros no tener que tocar temas tan afilados, pero alguien tiene que hacerlo y sobre todo si queremos darle vida y fuerza a nuestro CADE.

Siguiendo con temas del día quiero añadir que de momento no vamos a cobrar las cuotas de socios, hasta que la situación no esté normalizada por completo y en cuanto a la revista VORA MAR, creo que merece una atención personalizada ya que siempre podrá seguir existiendo si se demuestra un interés por ella.

Juan Marí Rocke
Presidente CADE-Cultural

ENTREVISTA

a Miquel «TONET»

VORAMAR-- ON VAREU NEIXER I QUINA VA ESSER SA VOSTRA INFANCIA?

MIQUEL TONET-- Vaig néixer a Capdellà el dia 22 d'octubre de l'any 1905, sa meva infància va esser fer feina en es camp a Biniorella amb un tio meu, més tard vaig anar a Peguera amb l'amo en Llorenç de Montufri. Jo era dels missatges més joves i me feien fer tots es "saions". Quan me'n vaig anar, l'amo en Llorenç em va dir: "Si te'n vas, a qualsevol hora pots tornar ací"

I VAREU PARTIR CAP A CUBA.

Vaig partir a l'any 1923 de cap a Cuba amb el vaixell "Patricio Satuskak" d'unes 14.000 tones que sortí de Barcelona fent escala a Alacant i Almeria, anant després als Estats Units per arribar a l'Havana després de 28 dies.

QUINA VA ESSER LA PRIMERA IMPRESSIO DE CUBA?

Va esser bona, l'Havana estava molt bé en aquella època. "Era allà on encara es guanyava un duro". El qui era estalviador podia fer doblers

ON VOS VAREU ESTABLIR?

Jo vivia a Batabanó, que és un poble a 60 Km. de l'Havana. Hi havia un moll, un varadera i sa platja. era un poblet petit amb ses cases de fusta on destacava l'Hotel Cervantes que tenia tres pisos.

COM VOS GUANYAVEU LA VIDA?

-Agafant esponges. vaig treure moltes esponges del fons de la mar. Moltes!!

Anàvem a pescar amb una "xalana" que tenia un vidre a popa per mirar si hi havia taurons. Una vegada vàrem agafar una dotzena d'esponges i ens donaren 120 dòlars. Però eren grosses de més de tres pams! Un pic vàrem treure del fons de la mar dues "enxalanades" de llagosta de s'Illa de Pinos, d'un lloc que se diu "Dijava" avon hi ha un penyal. Ses llagostes anaven de "corrido" en unes tirades pot esser de cinquanta o seixanta metres una darrera de s'altra.

M'acompanyava un banyalbufarí que ja fa uns quants anys que és mort era un homo alt i fort a qui els negres li tenien molt de respecte, nomia Miquel "es Greco"; ell bogava i jo les treia del fons de la mar. empleàvem unes palanques de llenya blanca amb una punta de trident de ferro

dent de ferro a sa que fermàvem un plom perquè quedassin verticals per així veurer-les quan la mar estava moguda. Pescàvem per sa part d'es "Placer" on hi havia tres braces o quatre per sa "mitja lluna" i per sa "volta abaix" on havia set braces. A vegades envergàvem estirades a ses coes, les llevàvem es "carpacho" i les penjàvem a ses "jarcias" de pal a pal, i quan estaven seques les menjàvem amb patetes. També me'n record d'una vegada que agafàrem 18 "pargos", es més petit de quilo i mig; pescàvem amb curricà i amb palangres i escàvem amb cornet.

-VAREU CACAR TAMBE?

-Sí, també caçava. Allà vaig matar una vegada que anava amb en Toni de sa Font d'Andratx set "juiasses", que són com ànecs d'un color fosc.

-TENC ENTES QUE VAREU TORNAR PER MOS DEL SERVEI MILITAR?

-A l'any 1926 vaig tornar a Mallorca per mos d'es servei militar, en esser aquí me vaig enterar de que es podia comprar, així que el vaig comprar i me'n vaig tornar a Cuba.

Me'n record especialent d'aquell any per mos que hi va haver un huracà, pareixia un bombardeig, un vent horrorós; vàrem fondejar es barco i mos n'anàrem cap a terra alta.

Un vaixell que li deien "els cinc germans" duia quinze persones, s'en salvaren quatre. ¡¡ Mateo Sansó a mi lado, Andrés y Bartolomé amigos y como hermanos a veces separados, fueron a tierra a agarrarse y dentro del monte arrastrados!!

Se'n salvaren un d'Alcúdia que nomia Andreu, un andritxol i dos de Palma, perquè s'aferraren pels "mangles".

-QUAN VAREU TORNAR DEFINITIVAMENT?

-Jo havia fet uns doblers i durant aquells anys enviava giros de cap a Espanya. Me'n record d'es primer que varen esser 10.000 pessetes amb 38\$. Així que vaig tornar definitivament a l'any 1933.

-QUE VAREU FER EN TORNAR?

-Vaig comprar el terreny que ara és s'hostal Neptuno a les primeres de l'any 1935. Mentrestant feia feina a Can Pujol fent un depòsit amb es mestre de Santa Maria, en Bernat Vermell i en "Cabessó".

Durant sa guerra civil em requisaren una escopeta que jo tenia i em feien pagar 60 pts. cada mes perquè deien que jo en tenia.

A l'any 1941 vaig anar a fer feina a sa possessió amb Don Guillem Roca, on vaig estar 19 anys fins que l'any 1960 que vaig obrir es bar d'es Neptuno. Un poc abans de l'any 1956 vaig comprar Ca'n Salvà, que és on visc, al patró Simó.

-QUE PENSAU DE SA DIFERENCIA DE LA PEGUERA DEL 33 A LA D'ARA?

-Ningú se pensava que Peguera tornaria tan grossa, Don Guillem volia que això d'es Pla de Peguera m'ho quedàs jo. Allà hi havia quaranta quarterades que se llauraven, i a "Sa Tanca" vint, i més o manco des de Sa Possessió fins a l'alt de s'Atalaia i Na Marió unes vuitanta. En es Pla de Peguera hi havia anys que jo treia 500 sacs de garroves i en tota Sa Possessió uns 800 ó 900 sacs; i metles cinquanta o seixanta "estolics" els anys bons.

-EN TOTS AQUESTS ANYS HEU TORNAT A CUBA?

-Sí, fa tres anys, el 1985 vaig tornar a Cuba i vaig trobar una diferència com de la nit al dia. Batabanó havia canviat molt.

Vaig tornar trobar amics d'es meu temps; un de Calvià, dos eivissencs i un d'Andratx que li diuen en "Tixadora".

SEBASTIA JORDANA

PAPERS VELLS

Volem començar a partir d'aquest número a publicar una sèrie d'informacions antigues que es refereixen a l'antiga possessió de Peguera i a les de la rodalia, situades sempre dins el contexte del terme de Calvià.

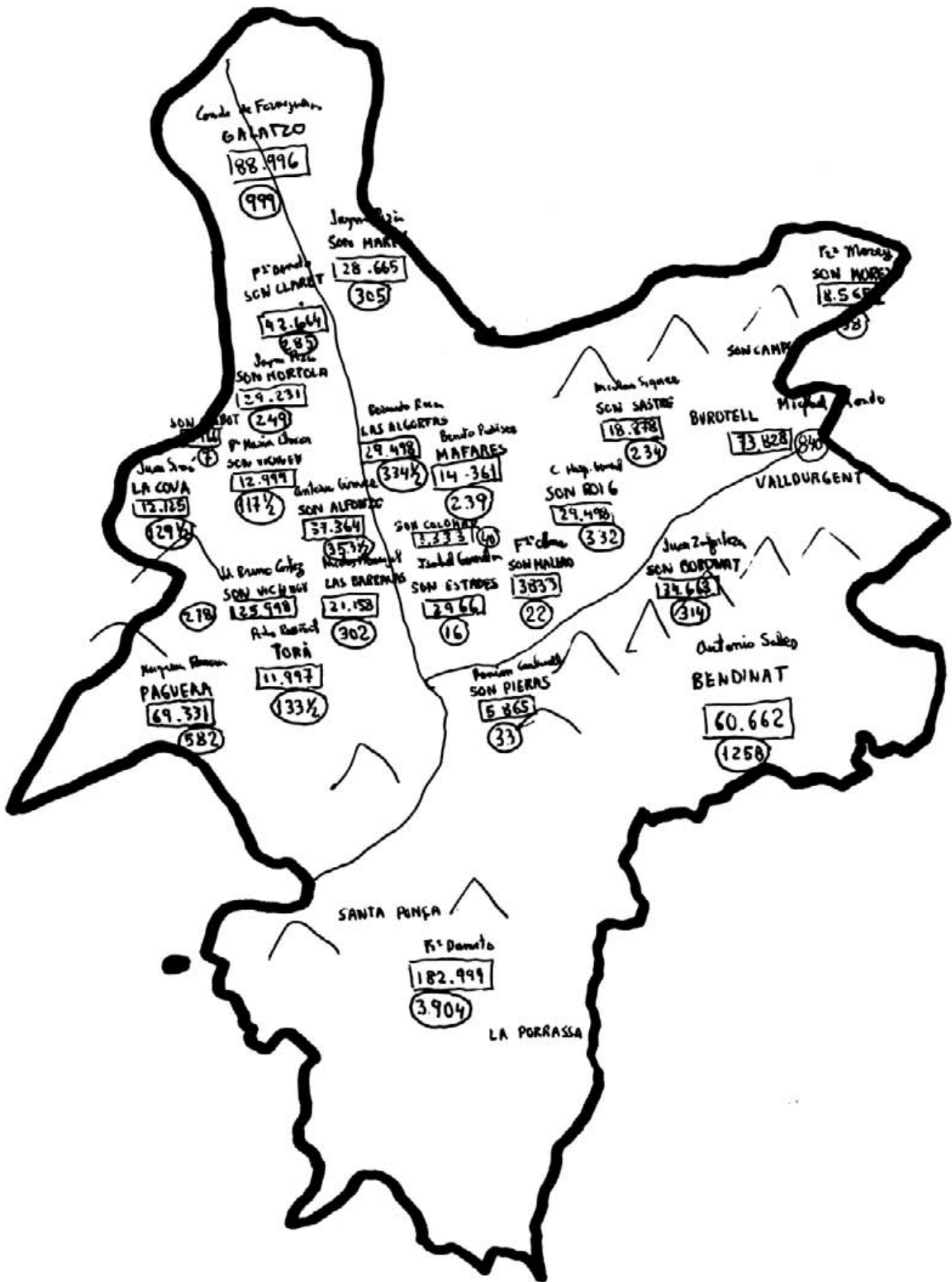
Per començar ens referirem als "APEOS" de 1818 que ens il·lustren prou bé sobre l'extensió de les propietats i la valoració econòmica que es feia de les diverses terres. L'avantatge d'aquests documents és la seva relativa modernitat i sobretot permetre una descripció prou minuciosa dels diversos elements que constituïen les possessions. L'extensió surt apuntada en quarterades (Q) o en quartons (q) i les estimacions econòmiques en lliures mallorquines.

Apuntarem les possessions de Peguera, Torà i Son Vic Nou i a l'altre pàgina un gràfic del terme amb les possessions més importants, el propietari, la valoració (en el quadrat) i l'extensió (dins els cercles). Com els manuscrits estan en castellà respectam l'ortografia original i així els apuntam.

PAGUERA de la Excm. Sra. de la ROMANA		
	casa con sus oficinas	500 ll.
62 Q	olivos y algarrobos de 2ª	14.166
2 Q	almendros de 1ª	1.000
100 Q	idem olivar de 3ª	8.666
18 Q	viña de 3ª	3.333
100 Q	campo sin árboles de 1ª	17.000
150 Q	idem de 2ª	17.000
130 Q	idem de 3ª	7.333
20 Q	monte o garriga de 3ª	333
<u>582</u>	quarterades	<u>69.331</u> lliures

TORA de Don Pedro Rosiñol Zagrana		
	casa con sus oficinas	666
2 Q	almendros de 1ª	333
15 Q	olivar y algarrobos de 2ª	3.500
100 Q	campo sin árboles de 3ª	5.666
6 Q	idem de 2ª	666
2 q.	huerta de ortaliza	333
20 Q	monte o garriga de 3ª	333
<u>133 ½</u>	quarterades	<u>11.997</u> lliures

SON VICH NOU de Vda. de Bruno Cortez		
	casa con sus oficinas	400
1 Q	de ortaliza	666
11 Q	olivar y algarrobos de 2ª	2.666
255 Q	idem de 3ª	22.000
10 Q	monte o darriga de 3ª	166
1 Q	a la Solera de 3ª	100
<u>278</u>	quarterades	<u>25.998</u> lliures

COMENTARI

DELS "APEOS" DE 1818

Enguany es compleixen 170 anys de l'elaboració d'aquests "Apeos" i és evident que el terme de Calvià no s'assembla gaire a la distribució per possessions que surt al mapa. Abans del turisme l'element que configurava el terme era la gran propietat en mans generalment de la noblesa ciutadana.

No volem fer un comentari general del terme sinó simplement situar la possessió de Peguera dins el conjunt de les possessions de Calvià per així poder observar com és, en aquell moment, una de les cinc més extenses i també de les més valorades.

PEGUERA, UNA POSSESSIO DE LA COSTA

Podem observar com a la costa del terme, on han sorgit tots els nuclis turístics que han configurat el terme d'una manera radicalment diferent, només hi havia tres possessions Bendinat, Peguera i Santa Ponça-La Porrassa que es valorava conjuntament per esser del mateix propietari des de temps enrera i pert tant formava una única unitat tributària i agrària. Tres grans terratinents posseïen la totalitat de la costa calvianera.

La possessió de la qual ha sorgit el nostre nucli turístic no tendria gran quantitat d'ametllers (només 2 Q) i la immensa majoria de la terra seria de "campo sin árboles" (380 Q), remarcam l'existència de una bona quantitat de vinya (18 Q) així com d'olivar i garrovers.

PEGUERA AL CONJUNT DE LES POSSESSIONS DEL TERME

Ja hem assenyalat abans com la pos. de Peguera es situa entre les cinc primeres en extensió i sobretot en valoració. Hem d'assenyalar que comptam Santa Ponça-La Porrassa com una i que un mateix propietari tenia Valldurgent-Burotell i part de Son Camps que formen també una unitat que com a tal supera Peguera.

Apuntam les possessions més grans en extensió i la seva valoració.

-Santa Ponça-La Porrassa	3.904 Q	182.999 lliures
-Bendinat	1.258 Q	60.662 "
-Galatzó	999 Q	88.996 "
-Vallgurgent-Burotell...	840 Q	73.828 "
-Peguera	582 Q	69.331 "

Podem observar com la possessió de Bendinat malgrat la seva extensió estava menys valorada que Peguera. Després d'aquestes cinc grans propietats seguirien de lluny: en extensió Son Alfonso amb 353½ Q i en valoració Son Claret amb 42.664 lliures.

J.N.

Amb aquest número començam les nostres relacions amb la revista "VEINATS" i vos oferim un parell de notícies del seu exemplar del mes de febrer d'enguany.

MOLTES SALUTACIONS DE "VORAMAR"!

Veimats

DEL TERME DE CALVIÀ

ELECCIONS A LA PREMSA FORANA

La Premsa Forana ha donat suport a la línia començada fa dos anys pel grup que integrava la Junta Directiva, presidida per En Biel Massot i Muntaner de "Pòrtula", votant-lo de bell nou president de la citada Associació, i completant la junta amb Na Maria Mestre d'"Ariany", En Bernat Calafat de "Coanegra" de Santa Maria, En Delfí Mulet de "Es saig" d'Algaida, En Carles Costa de "Sant Joan", En Miquel Mora de "Galatzó" de Puigpunyent i En Rafel Ferrer de "Perlas y Cuevas" de Manacor.

D'aquesta manera se seguirà primant l'ús de la nostra llengua dins la Premsa Forana, que com a resultat més proper ha tengut la concessió del premi Francesc de Borja Moll a la Premsa Forana per l'Obra Cultural Balear.

Enhorabona a la nova Junta Directiva.

ELS PARES DE NOU A L'ESCOLA

S'ha creat recentment, al terme de Calvià, l'Escola de Pares, que ha sorgit de l'inquietut de les Apas per fer participar a més gent i la tutela i direcció de l'equip de dinàmica educativa.

El primer que han fet, ha estat donar-se a conèixer als nins a les escoles mitjançant una carta-presentació i demanant-lis a la vegada un dibuix per poder utilitzar-lo com a símbol de l'Escola de Pares.

Les activitats que possiblement ençatin l'Escola aniran dirigides a la Reforma de les ensenyances mitges i superiors, als pares del Consell Escolar i a la correcta utilització de les APAS.

Col·laboren en el projecte el Ministeri d'Educació amb el Coordinador de l'àrea Miquel Perelló i la Federació d'Apas amb el seu president Martí Cifre.

Sa Rueta a les nostres escoletes

No cal gastar doblers. Fixau-vos que és de senzill: una bossa de fens, cartolina i retalls de paper.

Això sí, amb el bon fer dels pares i les educadores.

Qui no es desfessa és perquè no vol.

el colegio de Paguera

Colegios:
jornada única
o clases por la tarde?

Cada año, como los anteriores, en cualquier reunión entre padres y profesores vuelve a surgir la discusión: "Debería haber clases por las tardes" dicen algunos padres. "Por las tardes los niños están con ganas de hacer otras cosas y no rinden nada" dicen otros padres y muchos profesores. "Es que por las tardes los niños no hacen más que dar la lata" siguen algunos. "A mi es que las horas del mediodía con el niño en casa me parten por medio" tercian otros. Los menos dicen tímidamente: "A nosotros lo que nos interesa es lo que sea mejor para los niños".

Así están las cosas, con unos cuantos que están a favor de una cosa, otros a favor de otra y... una gran mayoría silenciosa que no manifiesta su opinión. Sin embargo, el trasfondo de la cuestión es mucho más complejo que los simples comentarios de reuniones o de entradas y salidas del colegio. La realidad es que apenas se tiene en cuenta a los niños, cuando se trata de su tiempo, de sus ocupaciones y de su trabajo.

LOS NIÑOS OCASIONAN MOLESTIAS

Aunque no se diga, quizás en el fondo del asunto esté en la molestia que los niños crean a sus padres.

En algunos casos, esa molestia tiene una base real y perfectamente comprensible. Es el caso de aquellos padres que, por su horario laboral, no pueden atender debidamente a los niños a su salida del colegio, aunque...¿los pueden atender entre las doce y las tres? En el caso de Paguera, no muchos.

En otros casos, por desgracia, no se trata de molestia real sino de comodidad. Lo que interesa, aunque muchos lo nieguen, es tener al niño fuera de casa, cuanto más tiempo mejor y, eso sí,... vigilado gratuitamente.

¿Y LOS NIÑOS QUÉ PINTAN?

Lo que sí es cierto es que, en ambos casos, estas dos posturas dan prioridad a la evitación de molestias a los padres y se olvidan, o lo dejan en segundo plano, lo que es conveniente para el niño.

No es raro oír decir a los padres a sus profesores: "Y póngale deberes para casa, ... que trabaje en sus ratos libres". Y eso que en muchas ocasiones al niño no le hace falta trabajar en casa pues le basta con lo que ha dado de sí en el colegio. Aparte de que los deberes estén prohibidos.

ENTONCES...¿DE QUÉ SE TRATA?

¿Se trata de "quitarnos al niño de encima" y que no dé la lata? ... o se trata de preocuparnos por cuánto y cómo trabajan nuestros hijos, de dejarles descansar y cambiar de actividad, de hacer lo posible para que su rendimiento escolar mejore y de tratar de estar con ellos un poco más de tiempo aunque estemos cansados a la vuelta del trabajo?

Si se trata de preocuparnos por nuestros hijos, por su trabajo, por sus progresos, etc... lo mejor es ver entre todos (padres, profesores y también alumnos) qué horario escolar es más favorable, buscando, si es necesario, otras actividades que ocupen el tiempo libre del niño con cosas diferentes de las que realiza a diario en el colegio. Con ello le descargaremos de la fatiga intelectual de la jornada escolar y le mantendremos ocupado convenientemente.

Ahora bien, si se trata únicamente de resolver la comodidad de los padres, lo mejor no es sólo que tenga un horario escolar suplementario y muchos deberes para casa. Lo mejor, además de eso, es facilitarle juegos electrónicos, cassetes, programas de televisión, películas de video, platos precocinados que él mismo caliente, etc. Y todo ello a discreción y en todas sus horas libres. Luego, no nos extrañemos si nueve de cada diez de esos niños (habrá excepciones, como en todo) van por la vida como "zombies", pasando de todo: libros, colegio, aprendizajes, ... y padres.

JOSE A. PRIETO

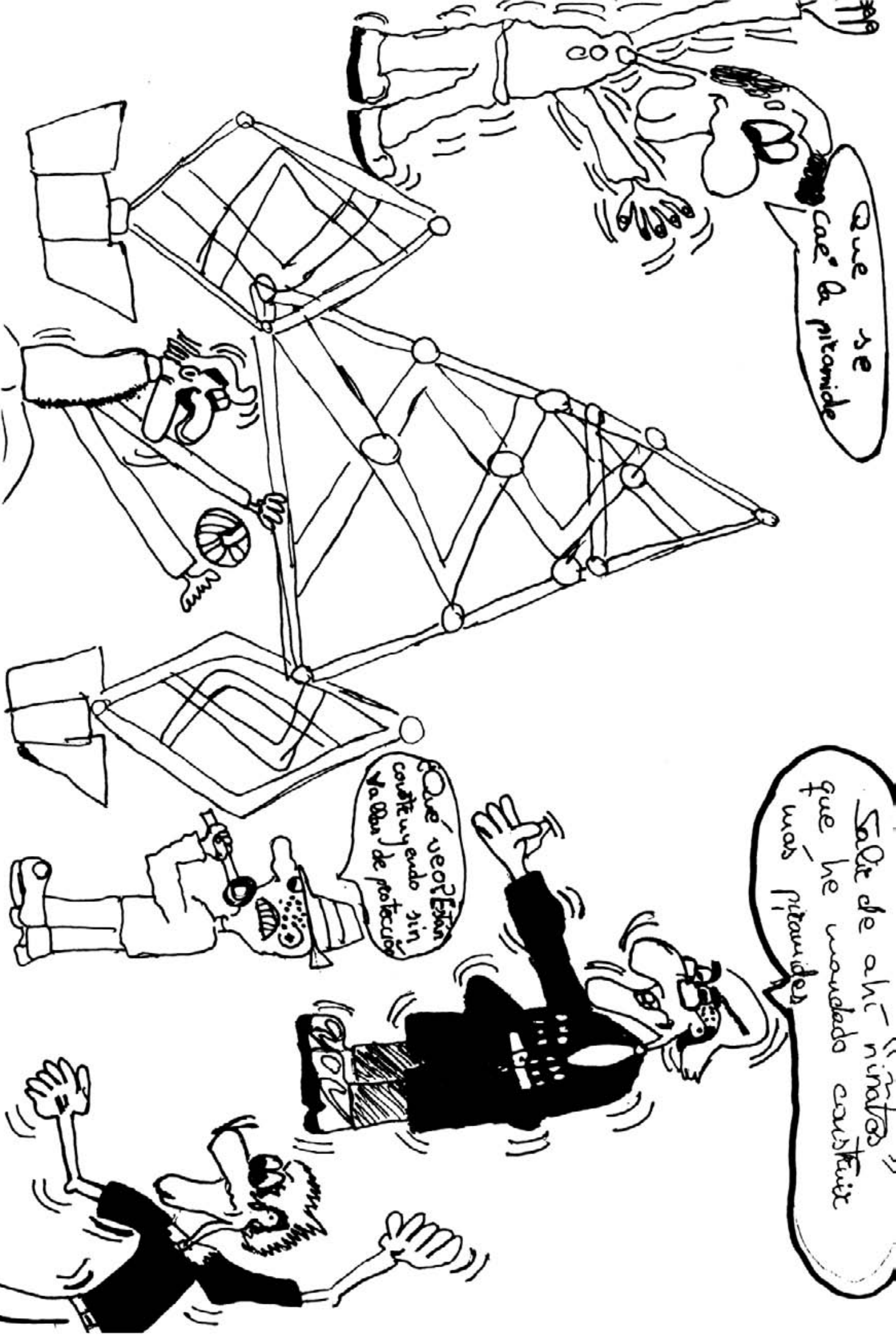
POESIA

DEDICATORIA

A nuestro Ayuntamiento:
fomento de fermento,
caudal sin igual.

Caldo de cultivo de esencias puras,
donde las toman, las dan maduras.
Eslabón perdido en la cadena de la rectitud.
Casa Consistorial:
Gobierno Municipal,
aledaños y apaños,
Policía Municipal;
acción consensual,
trepanación de engaños
y, como despojo, alardes de virtud,
sin resquicio para el desquicio.
Porque hay cosas...
que no tienen desperdicio.
Municipio biodegradable,
política saludable.

MARTINES

Que se
cae la piramide

Salte de ahí "ninos"
que he mandado construir
mas piramides

Que veor estan
construyendo sin
la obra de protector

RETALLS de PREMSA

Pia de Peguera

Ha entrado en vigor la remodelación circulatoria del Pia de Peguera encaminada a lograr una mayor fluidez de tráfico en aquella zona de nuestro término. Las calles afectadas por dicha reestructuración son las siguientes y de la forma que a continuación se detalla.

Sentido único ascendente: C/. Olivo hasta travesía C/. Algarrobo.

Sentido único descendente: C/. Pozo desde cruce Algarrobo hasta Sa Salina.

Sentido único ascendente: C/. Bosque desde C/. Atalaia hasta cruce C/. Limonero.

Sentido único descendente: C/. Limonero desde C/. Bosque hasta C/. Atalaia.

Sentido único ascendente desde C/. Olivo hasta C/. Limonero.

Además de todo esto en las Calles Olivo y Pozo se pondrán discos de estacionamiento alternos.

Revista "Calvià"
març

Atletismo/ Campeonato de Cross

El C.A. Menorca se impuso claramente en Paguera

de la Jorge Bosch, de la cadena de hoteles de Miguel Codolá.

los que irán al stage de Montreux, en el centro internacional de Gilon, donde se dedican a las enseñanzas de gestión de restauración.

D. M. 2 febrer

El campeonato de clubs.

Ayer por la mañana se disputó en las inmediaciones de Paguera, en la zona conocida como Habimag, el campeonato de Baleares de campo a través por clubs. En un circuito con muchas toboganes, y cambios de dirección, se dio comienzo pesadas las 10,30 horas, a la primera prueba, la única que no era por clubs. Se trataba de una carrera de veteranos, que venció el corredor del Hermes, Ramón Martín. Ya en competición por clubs, se disputó la categoría senior femenina (no se disputaron en féminas las categorías junior ni promesas), en la que venció Felisa López, se-

guida de Andrea Terrades; por clubs, vencería el Fidípides "A". En junior masculino venció Antonio Peña, y por equipos venció su club, el Costa de Calvià. Ya en senior, sobre 12.000 metros, venció el corredor del Hermes, Mateo Domínguez; mientras por clubs, el CA Menorca reivindicaba su título de campeón.

Senior femenino. 1) Felisa López (Fidípides); 2) Andrea Terrades (Fidípides); 3) Josefina Hisado (Fidípides).

1) Fidípides "A" (10 puntos); 2) Fidípides "B" (39 p.); 3) Fidípides "C" (48 p.).

Junior masculino. 1) Antonio Peña (C. Calvià); 2) A. Flores (Fidípides); 3) M. Serra (C. Calvià).

1) Costa Calvià (15 puntos); 2) Fidípides (34 p.); 3) Pollerisa (39 p.).

Senior masculino. 1) Mateo Domínguez (Hermes); 2) M. Gómez (Menorca); 3) Fco. Subirés (Mediterráneo).

1) Menorca (28 puntos); 2) Hermes (41 p.); 3) Bodegas Oliver (46 p.).

D. M. 1 febrer

LOS PRIMEROS FRUTOS DE LA CANTERA DEL CADE PAGUERA.

Ya tenemos "internacionales" en el CADE.

Con motivo de las selecciones Autonómicas la cantera local ha quedado en muy buen lugar, pues tanto el seleccionador Infantil D. Andrés Salom, como el Benjamín D. Miguel Bonnin, han seleccionado a alguno de nuestros Valores.

El Seleccionador Infantil ha llamado al excelente delantero Centro de nuestro equipo ANTONIO CARRILLO, dándose la circunstancia, que es el único jugador de un equipo de Segunda División llamado por el Seleccionador, aunque esto es comprensible, si tenemos en cuenta la campaña que esta cuajando, comandando la delantera de nuestros chavales, pues en 16 partidos, lleva la friolera de ¡¡36!! goles (y pensar que los técnicos de nuestros clubs de élite buscan goleadores fuera).

Actualmente Antonio Carrillo, está entrenando duro y a tope a las órdenes del Seleccionador Sr. Salom, dos veces por semana, en el Campo de la Federación "el Miguel Nadal", empezando el campeonato el día dos de Marzo con una duración aproximada de un mes, le deseamos la mejor de las suertes en este campeonato, a nuestro representante, que estamos seguros tendrá, pues se lo merece, por entrega, afición y atención.

No seríamos justos si hablábamos de un infantil y no hacíamos una referencia al resto del equipo, pues su campaña es de lo más "maja" que podíamos desear: terceros clasificados de su grupo, goleando en todos los partidos y dando lecciones de buen fútbol, estos muchachos son: Martín Amengual, entrenador. Víctor García, Francisco Florit, Martín Cifre, Juan Antonio Llompart, Alfredo Herranz, José Torres, José M. Sans, Santiago Gonzalez, Antonio Carrillo, Félix Utrera, Joaquín Alarcón, Félix Carrasco, Alberto Fernández, Jaime Tur, Antonio Segura, Javier Gil, David Muñoz y Raul Carrasco. Estos son los artifices de la gesta casi increíble de este magnífico equipo.

Juan Antonio LLompart
Libero y Capitán. 2 año
en 87-88 Infantil

Antonio Carrillo
Delantero 2 año
En 87-88 Infantil
Seleccionado Balear

Y puestos a destacar vamos a resaltar al Benjamín, también seleccionado, se trata de Fernando Ribalta, también delantero Centro y que con 19 jornadas ha conseguido 21 goles, tampoco está mal el promedio, ni la clasificación que ostentan, pero de ello nos ocuparemos en el próximo número tanto al jugador como del equipo y de su campaña, de momento sólo hemos querido dejar constancia.

También muy de pasada, diremos que en Paguera, hay otro Seleccionado Infantil, se trata de Miguel Roca, jugador del La Salle, y que el primer año en que hubo Benjamines de Campo Grande en Paguera, se alineó con el CADE PAGUERA.

A todos ellos nuestra más sincera enhorabuena y fervorosos deseos de que triunfen en este desafío entre la Flor y Nata Balear, todos ellos tienen aptitudes para hacerlo.

Juan Roca

Fernando Ribalta
Seleccionado Benjamín

